

Projectplan flora en fauna

Groenewoud, Utrecht

Steenmarter

In opdracht van: Aveco de Bondt

19 juni 2023

Colofon

© 2023 Laneco / Aveco de Bondt

Tekst en samenstelling: R. Groot, BSc.

Tweede lezer: J. Geisler, MSc.

Projectnummer: 64.22.01

In opdracht van: Aveco de Bondt

Wijze van citeren: Groot, R. (2023). *Projectplan flora en fauna Groenewoud, Utrecht*. Laneco, Ede.

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hierboven aangegeven opdrachtgever en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	PROJECTGEGEVENS	4
2	ECOLOGISCHE INVENTARISATIE	7
2.1	QUICK SCAN FLORA EN FAUNA	7
2.2	NADER ONDERZOEK	7
3	UITWERKING VOORWAARDEN ONTHEFFING	8
3.1	A. ER BESTAAT GEEN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSING	9
3.2	B. BELANG VAN DE INGREEP	10
3.3	GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING	11
4	MAATREGELEN	12
BIJLAGE 1	VOORGESTELDE POSITIE STEENMARTERKASTEN	15
BIJLAGE 2	LITERATUURLIJST	16

Separate bijlagen:

Bijlage A: Quick scan flora en fauna

Bijlage B: Rapportage nader ecologisch onderzoek

Bijlage C: Stedenbouwkundige voorbeeldverkaveling Groenewoud

Bijlage D: Machtigingsformulier

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Groenewoudsedijk 10 te Utrecht bevindt zich het terrein van een oude asfaltfabriek met de daarbij behorende bebouwing. Op dit terrein is de bouw van een nieuwe woonwijk met 1.000-1.500 woningen gepland. Voorafgaand aan de realisatie van de nieuwbouw is men voornemens de huidige bebouwing te slopen.

Uit een quick scan flora en fauna (Wilbrink, 2022) is gebleken, dat de aanwezigheid van enkele in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde soorten in het plangebied, i.e. bovengenoemd terrein en bebouwing, niet uitgesloten is. Het betreft de soorten huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*), heikikker (*Rana arvalis*), grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), een aantal soorten gebouwbewonende vleermuizen en steenmarter (*Martes foina*). Daarom is door Laneco gericht nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied uitgevoerd (zie 2.2). Grote modderkruiper is door het bureau Econu onderzocht. Uit dit nader onderzoek is o.a. gebleken dat in het plangebied een verblijfplaats van steenmarter aanwezig is. Op basis hiervan zijn negatieve effecten op steenmarter door de geplande werkzaamheden in plangebied niet uitgesloten.

Daarom is voor steenmarter een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig voor dit project. Dit document is een project- en activiteitenplan in het kader van de Wet natuurbescherming voor ruimtelijke ingrepen dat is opgesteld ter begeleiding van de ontheffingsaanvraag. Het plan is opgesteld door Laneco, lid van het Netwerk Groene Bureaus.

1.2 PROJECTGEGEVENS

1. Wat is de naam van het project?

Groenewoud te Utrecht.

2. Wie is de aanvrager/ontheffingshouder?

Loostad Vastgoedontwikkeling

3. Wat is het doel van het project?

Realisatie van een nieuwe woonwijk.

4. Werkzaamheden

Het slopen van de bestaande bebouwing en het realiseren van 1.500-1.650 woningen.

5. Wat is de planning van het project?

Najaar 2023 tot ca. 2035

6. Wat is de locatie en omschrijving van het project?

Het plangebied ligt in het zuidwesten van de stad Utrecht in de provincie Utrecht. De noordkant van het plangebied grenst aan industrieel gebied met daarachter het Amsterdam-Rijnkanaal en grenzend aan het Rijnkanaal woonwijken. Het plangebied grenst aan de zuidzijde aan weiland met aan de randen kantoorpanden met daarachter het knooppunt A2/A12. Aan de oostzijde van het plangebied ligt het Amsterdam-Rijnkanaal met aan de overzijde woonwijken. De westkant van het plangebied ligt dicht tegen de A2 met daarachter nieuw te ontwikkelen woonwijken. Het plangebied zelf wordt aan drie zijden omsloten door de Taatsendijk en de Groenewoudsedijk. Aan de zuidzijde wordt het plangebied begrenst door de Mercatorlaan en het verlengde van de Prins Clausbrug (zie afbeelding 1).

Afbeelding 1: De globale ligging van het plangebied (rode contour) in Utrecht (bron: Google Satellite).

Het plangebied bestaat uit 2 delen: het terrein van KWS met de oude asfalt fabriek en een agrarisch grasland. Het terrein van de oude asfaltfabriek ligt in het noorden van het plangebied en bestaat uit twee woningen, kantoor-, opslaggebouwen, loodsen en de oude asfaltcentrale (zie afbeelding 2). De asfaltcentrale zelf bestaat uit een viertal silo's en de centrale zelf. In het zuiden van het plangebied zijn graslanden aanwezig die regelmatig gemaaid worden (zie afbeelding 2). Aan de zuidkant van de graslanden ligt een open perceel met zand waar in het verleden een parkeerplaats heeft gelegen.

Afbeelding 2, indruk van het plangebied. Bovenste rij laat containers en loodsen zien, tweede rij links de asfaltfabriek, rechts de opslaggebouwen, de onderste rij geeft een indruk van het zuidelijke gedeelte van het plangebied (foto's: Laneco, 2022).

In de toekomst worden er op het terrein tussen de 1.000 en 1.500 woningen gerealiseerd. Het KWS-terrein, de parkeerplaats, de graslanden en de twee woningen vallen onder het terrein wat wordt omgevormd tot woonwijk. Een groot deel van de sloten en bomenrijen in het plangebied zullen behouden blijven. Een schets van de toekomstige situatie is te vinden in de separate bijlage C.

7. Duur ontheffing

De ontheffing wordt aangevraagd voor de duur van vijf jaar, vanaf het moment dat de ontheffing wordt afgegeven. Deze tijd wordt aangehouden om ruimte te houden in de planning.

2 ECOLOGISCHE INVENTARISATIE

2.1 QUICK SCAN FLORA EN FAUNA

In 2022 is door Laneco een quick scan flora en fauna uitgevoerd voor het plangebied (Wilbrink, 2022; zie separate bijlage A). Hierbij is geconstateerd dat binnen het plangebied de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen, steenmarter, huismus, gierzwaluw, heikikker en grote modderkruiper niet is uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied ook meerdere sporen van steenmarter, zoals krab- en prooisporen (in de vorm van afgebeten veren) aangetroffen.

2.2 NADER ONDERZOEK

2.2.1 *Steenmarter*

Nader onderzoek naar de aanwezigheid van steenmarter is uitgevoerd met behulp van drie wildcamera's. De camera's zijn op 12 juli 2022 op het terrein langs randen en op potentiële looproutes geplaatst. De camera's zijn om de twee weken voorzien van nieuwe geheugenkaartjes en batterijen. Om het hele plangebied in kaart te brengen, zijn de camera's regelmatig verplaatst.

De steenmarter is binnen het plangebied 4 keer op camera aangetroffen. Het plangebied valt onder het leefgebied van steenmarter. Gezien de vele hoekjes, gaten, konijnenholen en houtwallen op het terrein en het uitgevoerde onderzoek in 2021 door Econu in de omgeving van het terrein waarbij geen steenmarter is aangetroffen (Smeets, 2021), zal steenmarter op het terrein een verblijfplaats hebben. Aangezien er geen jonge steenmarters zijn waargenomen gaat het hier niet om een voortplantingsplaats van steenmarter.

2.2.2 *Overige soorten*

Naast het onderzoek naar steenmarter (zie 2.2.1) is nader onderzoek naar de aanwezigheid van gebouwbewonende vleermuizen, huismus, gierzwaluw en grote modderkruiper heikikker afgerond. Essentiële onderdelen van het leefgebied van huismus, gierzwaluw, heikikker en grote modderkruiper en deze soorten zelf zijn niet binnen het plangebied aanwezig. Negatieve effecten door de werkzaamheden in het plangebied op deze soorten zijn daarom uitgesloten. Wel zijn in het noordelijke woonhuis in het plangebied verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) vastgesteld. Voor het aantasten van deze verblijfplaatsen is door bevoegd gezag een ontheffing (zaaknummer: Z-WNB-RI-REG-2022-0368) verleend.

3 UITWERKING VOORWAARDEN ONTHEFFING

Door de geplande werkzaamheden wordt een vaste verblijf- of rustplaats van steenmarter aangetast. Door deze aantasting leidt uitvoering van de werkzaamheden tot een overtreding van de bepalingen uit de Wet natuurbescherming:

Tabel 1: Belang voor overtreding Wet natuurbescherming voor steenmarter.

Soort	Verbod		Belang
Steenmarter (<i>Martes foina</i>)	Artikel 3.10, lid 1 onderdeel b.	Beschadigen, vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren	Artikel 3.8, lid 3 onder 5 b ¹ & Artikel 3.10, lid 2 onderdeel a ² en h ³ van de Wnb

¹ Artikel 3.8, lid 3 onder b van de Wnb: *in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.*

² Artikel 3.10, lid 2 onderdeel a van de Wnb: *in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.*

³ Artikel 3.10, lid 2 onderdeel h van de Wnb: *in het algemeen belang.*

Ontheffingen van de Wet natuurbescherming voor soorten van artikel 3.10 (Beschermingsregime andere soorten) worden verleend als de volgende voorwaarden van toepassing zijn:

- A. Er zijn geen alternatieven (er bestaat geen andere bevredigende oplossing);
- B. Er is sprake van een wettelijk belang. Dit betekent dat de ingreep nodig is:
 - 1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4. voor onderzoek en onderwijs, re-populatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of;
 - 5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Verder gelden voor soorten van artikel 3.10 dat de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:

- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde;
- b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- h. in het algemeen belang, of
- i. bestendig gebruik.
- C. Het duurzaam voortbestaan van de populatie is niet in het geding (er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan).

3.1 A. ER BESTAAT GEEN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSING

Planologisch

In de provincie Utrecht is een groeiende behoefte aan nieuwe woningen en daardoor staat de woningmarkt onder grote druk. Het tekort aan betaalbare woningen leidt tot een verhoging van de huur- en koopprijzen. Om dit tegen te gaan, is in de periode tot 2030 de bouw van 80.000 woningen in de regio Utrecht gepland (Provincie Utrecht, 2022). Om voldoende woningen in die tijd te kunnen realiseren, is het noodzakelijk nieuwe woonwijken te bouwen. Door de centrale ligging van Groenewoud en de in de directe omgeving aanwezige infrastructuur, is het plangebied bijzonder geschikt voor een nieuwe woonwijk. De nieuwe woonwijk kan als verbinding functioneren tussen omliggende buurten als Stadsdam en Kanaleneiland.

Ecologisch

Voor steenmarter worden mitigerende maatregelen getroffen door het aanbieden van alternatieve (permanente) rust- en verblijfplaatsen en takkenrillen/houtwallen. Deze alternatieve verblijfplaatsen en structuren worden voor aanvang van de geplande werkzaamheden gecreëerd en moeten beschikbaar zijn als de geplande werkzaamheden aanvangen, waarbij de gewenningsperiode van 3 maanden in acht wordt genomen. Er

worden daarmee gedurende de werkzaamheden en in de toekomstige situatie ruim voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden gerealiseerd.

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode van steenmarter. Zie hiervoor hoofdstuk 4.

3.2 B. BELANG VAN DE INGREEP

Ontheffing voor steenmarter wordt aangevraagd:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.
- in het algemeen belang.

Tot het groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard als bedoeld in artikel 3.8, derde lid onder b van de Wet natuurbescherming, het belang van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, bedoeld in artikel 3.10, lid 2 onderdeel a van de Wet natuurbescherming, en in het algemeen belang, bedoeld in artikel 3.10, lid 2 onderdeel h van de Wet natuurbescherming, behoort onder meer het belang van het realiseren van nieuwe woningen.

In de provincie Utrecht is een groeiende behoefte aan nieuwe woningen en daardoor staat de woningmarkt onder grote druk. Het tekort aan betaalbare woningen leidt tot een verhoging van de huur- en koopprijzen. Om dit tegen te gaan, is in de periode tot 2030 de bouw van 80.000 woningen in de regio Utrecht gepland (Provincie Utrecht, 2022).

De ingreep betreft het slopen van industriële bebouwing en het omvormen van industrieel en agrarisch gebied tot een nieuwe woonwijk. De ingreep draagt daarmee bij aan het doel van de 80.000 te realiseren woningen en aan het oplossen van het woningtekort. Om ruimte op de woningmarkt te creëren, is het van belang dat er zo snel mogelijk met werkzaamheden begonnen kan worden.

Vanwege de woningbehoefte in zowel de stad als de provincie Utrecht is het van groot sociaal en economisch belang dat op de locatie Groenewoud een nieuwe woonwijk gerealiseerd kan worden.

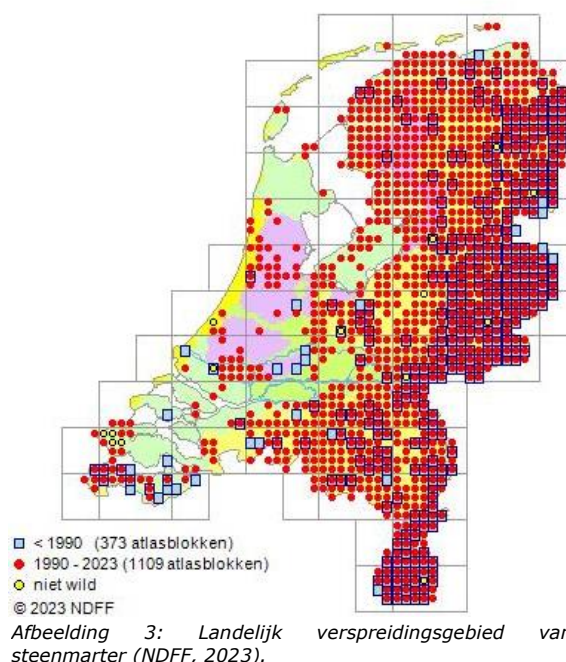
3.3 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

Landelijk ligt het verspreidingsgebied van steenmarter in heel Nederland met nadruk op de oostelijke helft (NDFF & Zoogdiervereniging, 2023; zie afbeelding 3). Steenmarter is een in Nederland algemeen voorkomende soort, die door zijn aanpassingsvermogen in bijna alle leefgebieden voorkomt (Zoogdiervereniging, 2023). Hierdoor is een toekomstige kolonisatie van de westelijke helft van Nederland te verwachten en de landelijke steenmarter-populatie als 'gunstig' te beoordelen.

Het plangebied ligt in Utrecht, in het midden van Nederland. Daarmee bevindt het zich in een gebied, waar de steenmarter zich meer en meer

aan het uitbreiden is. In Utrecht en rondom het plangebied (circa 5 km) is de steenmarter in 2014 voor het eerst waargenomen (NDFF, 2023). Als cultuurvolger heeft deze soort zich inmiddels permanent in de stad Utrecht gevestigd en wordt daar met enige regelmatigheid waargenomen. Hierdoor is sprake van een groeiende regionale steenmarter-populatie, i.e. een 'gunstige' regionale staat van instandhouding.

De aantasting van een vaste voortplantings- of rustplaats van steenmarter is van marginale invloed op de groeiende regionale en landelijke populatie. Een individu van steenmarter in het plangebied maakt alleen een klein deel uit van deze populaties. Bovendien worden alternatieve verblijfplaatsen en structuren voor steenmarter gerealiseerd, waardoor dus voldoende alternatieven aanwezig zijn, zowel tijdens de werkzaamheden als in de nieuwe situatie. Hierdoor kan steenmarter aanwezig blijven op deze locatie en komt het duurzaam voortbestaan van de lokale en landelijke populatie niet in gevaar.

4 MAATREGELEN

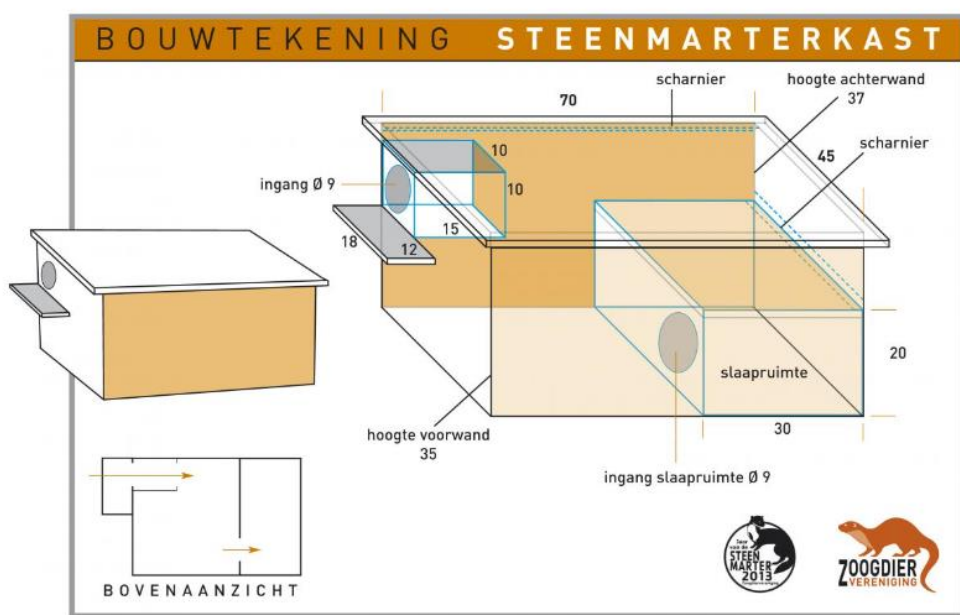
In deze paragraaf worden de mitigerende maatregelen uitgewerkt. Er worden maatregelen voorgeschreven om effecten te minimaliseren. Als aan de maatregelen en voorwaarden wordt voldaan, zijn vanuit de Wet natuurbescherming geen belemmeringen voor deze ingreep. Er moet overigens altijd worden voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot de zorgplicht en het broedseizoen.

Algemeen

- Alle genoemde maatregelen worden onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog uitgevoerd.
- Het slopen van de bebouwing dient te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (globaal 15 maart t/m 15 juli), of er moet middels gericht onderzoek door een ecooloog zijn geconcludeerd dat er geen broedende vogels aanwezig zijn (broedvogelcontrole).
- De voorwaarden worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerende op de bouw- of projectlocatie worden hiervan op de hoogte gesteld.

Specifiek voor steenmarter

- Minimaal 3 maanden voor de geplande werkzaamheden wordt alternatief leefgebied voor steenmarter gecreëerd.
- Hiervoor worden 2 marterhopen met stapels hout, steen en/of takken aangelegd.
- De marterhopen worden telkens:
 - doormiddel van takkenwallen met omliggende groenstructuren (struiken, gewassen, e.d.) in verbinding gebracht, om schuil- en bewegingsmogelijkheden te bieden,
 - voorzien met een steenmarterkast als mogelijk nestverblijf (zie afbeelding 4).

Afbeelding 4: Bouwtekening van een steenmarterkast (Bron: Zoogdierverseniging).

maten in centimeters

- De locatie van het alternatief leefgebied, i.e. marterhopen, steenmarterkasten en takkenwallen:
 - geschiedt met goedkeuring van een deskundig ecooloog,
 - is aan de noordzijde van het plangebied in de omgeving van de asfaltcentrale. Dit is waar de steenmarter met wildcamera is aangetroffen en waar de omgeving het beste leefgebied voor steenmarter biedt. De groenzones aan de noordelijke rand van het plangebied langs de Taatsendijk blijven gedeeltelijk behouden. Omdat hier structuurrijke vegetatie en jachtgebied aanwezig zijn en blijven, zijn hier geschikte locaties voor het creëren van alternatief leefgebied (zie bijlage 1).

De aanwezige bebouwing wordt voor steenmarter ongeschikt gemaakt:

- minimaal 3 dagen voor de geplande werkzaamheden,
- in de minst kwetsbare periode van steenmarter (november t/m februari),
- onder begeleiding van een deskundige op het gebied van steenmarter,
- door een gefaseerde uitvoering van zowel sloop-, graaf- als bouwwerkzaamheden. Dit gebeurt vanuit één werkrichting om steenmarter gelegenheid te bieden weg te komen,
- door het ontruimen van de bebouwing en voldoende openingen te creëren waardoor steenmarter in staat is om op tijd te vluchten. Gezien de complexe vormen van de bebouwing, zoals de asfaltcentrale (zie afbeelding 5), is het werken met marter verschrikkende middelen hier niet haalbaar.

Afbeelding 5: Onderdeel van de bebouwing van de asfaltcentrale

-
- Verlichting tijdens en na de geplande werkzaamheden wordt beperkt en in geen geval direct op het alternatief leefgebied van steenmarter gericht. Er wordt gebruik gemaakt van verlichting met een naar beneden gerichte, gebundelde lichtstraal zonder lichtdispersie naar de omgeving.

BIJLAGE 2 LITERATUURLIJST

Wilbrink, W., (2022). Quick scan flora en fauna Groenewoud (Groenewoudsedijk 10) te Utrecht. Ede: Laneco.

Smeets, B., (2021). Soortgericht onderzoek Papendorp Utrecht. Almere: Econu

Websites

Provincie Utrecht (2022). *Metropoolregio Utrecht trekt 400 miljoen uit voor bouw 80.000 woningen*. Geraadpleegd in januari 2023 via <https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/metropoolregio-utrecht-trekt-400-miljoen-uit-voor-bouw-80000-woningen>

Zoogdiervereniging (2023). *Steenmarter*. Geraadpleegd in januari 2023 via <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>

NDFF & Zoogdiervereniging (2023). *Steenmarter*. Geraadpleegd in januari 2023 via <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496122>

NDFF (2023). *Steenmarter*. Geraadpleegd in januari 2023 via <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>